

بررسی ارتباط سرمایه‌ی اجتماعی و شادکامی با پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان دختر دبیرستانی آذر کیامرثی^۱ و سویل مومنی^۲

چکیده

هدف مطالعه حاضر بررسی سرمایه‌ی اجتماعی و شادکامی با پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان دختر دبیرستانی است. نمونه‌ی این پژوهش شامل ۴۰۵ دانش‌آموز است که به روش نمونه‌گیری تصادفی از میان دانش‌آموزان دختر سوم دبیرستان شهر اردبیل انتخاب گردیدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از مقیاس سرمایه اجتماعی، مقیاس شادکامی و پرونده‌ی تحصیلی دانش‌آموزان استفاده شده است. نتایج ضریب همبستگی پیرسون نشان داد که سرمایه‌ی اجتماعی ($r=0/33$) و شادکامی ($r=0/15$) با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر دبیرستانی رابطه‌ی مثبت معنی‌داری دارند ($P<0/05$). نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری نشان داد که سرمایه اجتماعی و شادکامی ۱۳ درصد از پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر را تبیین می‌کند. این نتایج نشان می‌دهد که سطوح بالای سرمایه اجتماعی و شادکامی، پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را افزایش می‌دهد.

واژگان کلیدی: سرمایه‌ی اجتماعی، شادکامی، پیشرفت تحصیلی، دانش‌آموزان دختر

۱. عضو هیات علمی گروه روان‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اردبیل (a.kimarsi52@yahoo.com)

۲. دانشجوی دکتری

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۱/۸/۱۸

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۱/۱۱/۴

بررسی ارتباط سرمایه‌ی اجتماعی و شادکامی با پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان دختر دبیرستانی

مقدمه

موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان از موضوعات مهمی است که تحت تأثیر عوامل مختلفی است. در مطالعات اخیر نقش سرمایه اجتماعی و شادکامی بر پیشرفت‌های تحصیلی مورد توجه قرار گرفته است.

مفهوم سرمایه اجتماعی یک مفهوم بین رشته‌ای است که طی دو دهه‌ی اخیر مورد توجه پژوهشگران زیادی قرار گرفته است. سرمایه اجتماعی^۱ در روابط میان افراد تجسم می‌یابد و موقعی به وجود می‌آید که روابط میان افراد به شیوه‌ای دگرگون شود که کنش را تسهیل کند (کلمن^۲، ۱۹۹۸). کلمن سازمان اجتماعی را پدید آورنده‌ی سرمایه‌ی اجتماعی در نظر می‌گیرد، وی معتقد است که سرمایه‌ی اجتماعی با کارکردش تعریف می‌شود؛ به اعتقاد وی سرمایه اجتماعی شی واحدی نیست بلکه انواع چیزهای گوناگونی است که دو ویژگی مشترک دارند: همه‌ی آنها جنبه‌ای از ساختار اجتماعی هستند و کنش‌های معین افراد را در درون ساختار تسهیل می‌کنند. سرمایه اجتماعی، سرمایه مولد است و دستیابی به اهداف معین را امکان پذیر می‌سازد (کلمن، ۱۹۹۸). کلمن برخی از روابط اجتماعی را که می‌توانند منابع سرمایه‌ای سودمند ایجاد کنند شامل تعهدات و انتظارات، ظرفیت بالقوه اطلاعات، هنجارها و ایدئولوژی می‌داند.

به اعتقاد پانتام^۳ (۲۰۰۰) سرمایه‌ی اجتماعی سه بعد دارد: ۱- شبکه‌ها، که همان روابط اجتماعی و تعاملات افراد با هم است و به عنوان جزء اساسی سرمایه‌ی اجتماعی محسوب می‌شود. ۲- هنجار همیاری، که ملاک سرمایه‌ی اجتماعی است. ۳- اعتماد، که از عناصر ضروری برای تقویت همکاری است و حاصل پیش‌بینی پذیری رفتار دیگران است که اعتماد شخصی و اعتماد تعمیم یافته را در برمی‌گیرد.

1. capital social
2. Colman
3. Puntam

در تحقیقات متعددی رابطه‌ی سرمایه‌ی اجتماعی با موفقیت تحصیلی بررسی شده است. وست وود و باکر^۱ (۱۹۹۰) دریافتند که بین سرمایه‌ی اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ارتباط معنی‌داری وجود دارد. سان^۲ (۱۹۹۹) نشان داد که بین سرمایه‌ی اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان رابطه‌ی مثبت وجود دارد. بیو لیو، ایسراییل، هارتلس و دی^۳ (۲۰۰۱) بین سرمایه‌ی اجتماعی و پیشرفت آموزشی دانش‌آموزان ارتباط معنی‌داری به‌دست آوردند. آنن^۴ (۲۰۰۳) و راتن و بوکما^۵ (۲۰۰۷) دریافتند که سرمایه اجتماعی با عملکرد و پیشرفت اقتصادی ارتباط دارد. نری و ویلی^۶ (۲۰۰۸) در پژوهشی به این نتیجه رسیدند که هرچند تغییرپذیری زیادی در میزان سرمایه اجتماعی در دانش‌آموزان وجود دارد، اما بین سرمایه‌ی اجتماعی و عملکرد تحصیلی رابطه‌ی معنی‌داری به‌دست نیامد. همچنین نتایج نشان داد که سرمایه اجتماعی با بهزیستی و سلامت روانی مرتبط بود. روزنباوم و روچفورد^۷ (۲۰۰۸) نتیجه‌گیری کردند که سرمایه اجتماعی بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر مثبت می‌گذارد.

متغیر دیگری که بر موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر می‌گذارد، شادکامی^۸ است. شادکامی بر نگرش و ادراکات شخصی مبتنی است و حالتی مطبوع و دلپذیر است و از تجربه‌های مثبت و رضایت از زندگی نشأت می‌گیرد (هیلز و آرچیل^۹، ۲۰۰۱). از دیدگاه روان‌شناسی دو نوع شادکامی وجود دارد. یک نوع شادکامی از رهگذر شرایط محسوس زندگی نظیر زناشویی، تحصیل، شغل و امکانات مالی و رفاهی حاصل می‌شود که شادکامی عینی نامیده می‌شود. نوع دیگر، متأثر از حالات

1. Westwood & Barker
2. Sun
3. Beaulieu, Israel, Hartless & Dyk
4. Annen
5. Rutten & Boekema
6. Neri & Ville
7. Rosenbaum & Rochford
7. happiness
8. Hills & Argyle

درونی و ادراکات شخصی است که از آن به شادکامی ذهنی تعبیر می‌شود. شادکامی مولد انرژی، شور و نشاط، حرکت و پویایی است و همچون سپری می‌تواند آدمی را در برابر استرس‌ها و مشکلات محافظت نموده و سلامت جسمی و روانی او را نیز تضمین کند (هیلز و آرجیل، ۲۰۰۱). در تحقیقات بسیار معدودی رابطه بین شادکامی و پیشرفت تحصیلی مورد بررسی قرار گرفته است. تلول، لان و واتسون^۱ (۲۰۰۷) در پژوهشی نشان دادند که حالات خلقی مثبت، خود کارآمدی و اهداف مرتبط با خود، ۲۰ درصد واریانس عملکرد تحصیلی را پیش‌بینی می‌کنند. شکرانه و کجیاف^۲ (۱۳۸۷) در پژوهشی به‌دست آوردند که بین شادکامی و پیشرفت تحصیلی رابطه‌ی مثبت وجود دارد.

همچنین در تحقیقات متعددی رابطه بین سرمایه‌ی اجتماعی و شادکامی مورد بررسی قرار گرفته است. ناتاووده^۳ (۲۰۰۷) نشان دادند که روابط همسایگی با سلامت روانی و شادکامی از طریق تماس اجتماعی و سرمایه‌ی اجتماعی رابطه دارد اما بین سلامت روانی و رضایت از همسایگان رابطه‌ی معنی‌داری به‌دست نیامد. یاماوکا^۴ (۲۰۰۸) در پژوهشی بر روی کشورهای آسیای شرقی نشان داد که سرمایه‌ی اجتماعی و ابعاد آن با سلامت روانی و شادکامی رابطه دارد و ضعف در هنجارهای متقابل با علائم جسمانی بیشتری همراه است. لینداستروم^۵ (۲۰۰۸) بین سرمایه‌ی اجتماعی و بهزیستی روان‌شناختی ارتباط معنی‌داری به‌دست آورد. کاستانزا^۶ و همکاران (۲۰۰۷)، وینسترا^۷ (۲۰۰۰) و پاودتاوی^۸ (۲۰۰۸) بین سرمایه اجتماعی و شادکامی رابطه مثبت معنی‌داری به‌دست آوردند. بنابراین فرضیه‌های پژوهش عبارتند از:

-
1. Thelwell, Lane & Weston
  2. Nattavude
  3. Yamaoka
  4. Lindstrom
  5. Costanza
  6. Veenstra
  7. Powdthavee

۱. بین سرمایه‌ی اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر رابطه‌ی مثبت معنی‌داری وجود دارد.
۲. بین شادکامی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر رابطه‌ی مثبت معنی‌داری وجود دارد.

روش

این پژوهش، از نوع همبستگی است که به صورت گذشته‌نگر صورت گرفت. در این پژوهش سرمایه‌ی اجتماعی و شادکامی به عنوان متغیرهای پیش‌بین و پیشرفت تحصیلی به عنوان متغیر ملاک در نظر گرفته شده‌اند.

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری: جامعه‌ی آماری این پژوهش را کلیه‌ی دانش‌آموزان دختر سوم دبیرستان شهر اردبیل در سال ۱۳۸۹ تشکیل می‌دهند. نمونه این پژوهش شامل ۴۲۰ دانش‌آموز دختر سوم دبیرستان شهر اردبیل بود که به صورت زیر انتخاب شدند: از دو ناحیه‌ی آموزش و پرورش شهر اردبیل یک ناحیه به صورت تصادفی انتخاب شد، سپس ۱۰ دبیرستان و از هر مدرسه یک کلاس انتخاب گردیدند. ضمناً ۱۵ پرسش‌نامه به علت ناقص بودن حذف و اطلاعات مربوط به ۴۰۵ آزمودنی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. میانگین (و انحراف معیار) سنی دانش‌آموزان ۱۷/۶۹ (۱/۴۶) است. برای جمع‌آوری اطلاعات از ابزارهای زیر استفاده شد:

۱- **مقیاس سرمایه‌ی اجتماعی:** مقیاس سرمایه اجتماعی بر اساس نظریه پانتام (۲۰۰۰) تهیه شده است. این مقیاس ۳۰ سؤال دارد و مؤلفه‌های اعتماد، همیاری و شبکه (روابط اجتماعی) را اندازه‌گیری می‌کند. ضرایب پایایی همسانی درونی و بازآزمایی (بعد از یک ماه) این مقیاس به ترتیب ۰/۸۲ و ۰/۷۱ به دست آمد. در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ این مقیاس ۰/۸۱ است.

۲- پرسش‌نامه‌ی شادکامی: پرسش‌نامه‌ی شادکامی آکسفورد^۱ را هیلز و آرجیل (۲۰۰۲) تهیه کرده‌اند. این پرسش‌نامه ۲۹ سؤال دارد و آزمودنی به صورت چهار درجه‌ای به این سؤال‌ها پاسخ می‌دهد. آرجیل ضریب آلفای کرونباخ و ضریب پایایی (بعد از ۷ هفته) این مقیاس را به ترتیب ۰/۹۰ و ۰/۷۸ گزارش کرده است. ضریب اعتبار همزمان مقیاس شادکامی با نمره‌های عاطفه مثبت، افسردگی و عاطفه‌ی منفی، به ترتیب ۰/۳۲، ۰/۵۷ و ۰/۵۲- همبستگی دارد ($P < ۰/۰۱$). در پژوهش حقیقی، خوش کنش و شکرکن (۱۳۸۶) ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۲ و همبستگی مقیاس شادکامی با مقیاس عزت نفس ۰/۶۴، مقیاس خوشبینی ۰/۵۱ و مقیاس سلامت عمومی ۰/۵۶ به دست آمد ($P < ۰/۰۱$). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ این پرسش‌نامه ۰/۸۴ است.

۳- پرونده‌ی تحصیلی: میانگین کل نمرات (به عنوان پیشرفت تحصیلی) دانش‌آموزان دبیرستانی دختر از کارنامه‌ی تحصیلی آنها استخراج شده است.

روش اجرا: در این پژوهش برای جمع‌آوری اطلاعات ابتدا دانش‌آموزان مشخص شدند. سپس اهداف تحقیق برای هر یک از آزمودنی‌ها توضیح داده شد و پرسش‌نامه‌های پژوهش در اختیار آنها قرار گرفت و از آنها خواسته شد که به دقت سؤالات را مطالعه نموده و پاسخ‌های مورد نظر را متناسب با ویژگی‌های خود انتخاب کنند و سؤالی را تا حد امکان بی‌جواب نگذارند. سپس میانگین نمرات کل دروس دانش‌آموزان از پرونده‌ی تحصیلی آنها به عنوان پیشرفت تحصیلی استخراج گردید و نهایتاً داده‌های جمع‌آوری شده مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفتند. لازم به ذکر است که آزمودنی‌ها، ابزار تحقیق را به صورت گروهی به مدت تقریبی ۲۰ دقیقه در محل کلاس تکمیل می‌کردند.

نتایج

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود میانگین (و انحراف معیار) نمرات دانش‌آموزان دختر در سرمایه اجتماعی ۹۹/۲۴ (۱۳/۳۷)، شادکامی ۴۷/۴۰ (۱۲/۰۲) و پیشرفت تحصیلی ۱۵/۹۹ (۲/۱۲) می‌باشد.

جدول ۱. میانگین و انحراف معیار سرمایه‌ی اجتماعی (و ابعاد آن)، شادکامی و پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان دختر دبیرستانی

متغیر	M	SD
اعتماد	۲۷/۴۰	۵/۳۳
سرمایه‌ی اجتماعی و همیاری	۳۹/۲۸	۶/۰۱
ابعاد آن شبکه‌ها (روابط اجتماعی)	۲۷/۶۶	۵/۵۱
کل	۹۹/۲۴	۱۳/۳۷
شادکامی	۴۷/۴۰	۱۲/۰۲
پیشرفت تحصیلی	۱۵/۹۹	۲/۱۲

جدول ۲. ضریب همبستگی سرمایه‌ی اجتماعی (و ابعاد آن) و شادکامی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر دبیرستانی

سرمایه اجتماعی	شادکامی	پیشرفت تحصیلی
اعتماد	۰/۳۶	۰/۲۳
	***	**
همیاری	۰/۳۹	۰/۲۱
	***	**
شبکه (روابط اجتماعی)	۰/۳۵	۰/۳۰
	***	***
کل	۰/۵۰	۰/۳۳
	***	***
	$P < .01$ ***	$P < .05$ *

بررسی ارتباط سرمایه‌ی اجتماعی و شادکامی با پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان دختر دبیرستانی

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود سرمایه‌ی اجتماعی ($I = ۰/۳۳$) و شادکامی ($I = ۰/۱۵$) با پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان دختر دبیرستانی رابطه‌ی مثبت معنی‌داری دارد ($P < ۰/۰۱$). همچنین ابعاد اعتماد ($I = ۰/۲۳$)، همیاری ($I = ۰/۲۱$) و شبکه روابط اجتماعی ($I = ۰/۳۰$) با پیشرفت تحصیلی به طور مثبت مرتبط بودند ($P < ۰/۰۱$).

بین سرمایه‌ی اجتماعی و شادکامی ($I = ۰/۵۰$) رابطه معنی‌داری وجود دارد ($P < ۰/۰۰۱$). همچنین ابعاد اعتماد ($I = ۰/۳۶$)، همیاری ($I = ۰/۳۹$) و شبکه روابط اجتماعی ($I = ۰/۳۵$) با شادکامی رابطه مثبت معنی‌داری داشتند ($P < ۰/۰۵$).

جدول ۳. نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری پیشرفت تحصیلی روی ابعاد سرمایه اجتماعی و شادکامی در دانش‌آموزان دختر دبیرستانی

متغیر پیش‌بین	شاخص منبع	SS	df	MS	F	P
اعتماد	رگرسیون	۱۴۴/۰۶	۱	۱۴۴/۰۶	۳۷/۶۰	(۰/۰۰۱)
	باقیمانده	۱۵۱۳/۴۱	۳۹۵	۳/۸۳		
شبکه روابط اجتماعی	رگرسیون	۲۰۶/۷۴	۲	۱۰۳/۳۹	۲۸/۰۷	(۰/۰۰۱)
	باقیمانده	۱۴۵۰/۷۳	۳۹۴	۳/۶۸		
شادکامی	رگرسیون	۲۲۲/۱۸	۳	۷۴/۰۶	۲۰/۲۸	(۰/۰۰۱)
	باقیمانده	۱۴۳۵/۲۹	۳۹۳	۳/۶۵		

با توجه به اینکه این پژوهش به دنبال پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی دختران بوده است، این متغیر به ترتیب روی هر یک از ابعاد سرمایه‌ی اجتماعی (اعتماد، همیاری و شبکه روابط اجتماعی) و شادکامی به شیوه‌ی رگرسیون گام به گام مورد تحلیل قرار گرفت. همان‌گونه که در جدول ۳ ملاحظه می‌شود بعد همیاری در پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی دختران نقش معنی‌داری نداشته و بر این اساس از معادله حذف شد. نتایج نشان می‌دهد دو بعد سرمایه‌ی اجتماعی (اعتماد و شبکه روابط

اجتماعی) و شادکامی بهترین پیش‌بینی کننده پیشرفت تحصیلی دختران بوده‌اند. نسبت‌های معنی‌دار F بیانگر ارتباط این مؤلفه‌ها با پیشرفت تحصیلی است ($P < 0/001$).

جدول ۴. نتایج مربوط به ضریب تعیین و ضرایب رگرسیون جدول ۵

t (P)	Beta	B	SE	R2	R	متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک
۶/۱۳ (۰/۰۰۱)	۰/۲۹۵	۰/۱۱۱	۰/۵۱۲	۰/۰۸۷	۰/۲۹۵	اعتماد	
۴/۱۳ (۰/۰۰۱)	۰/۲۰۴	۰/۰۷۷	۰/۶۱۴	۰/۱۲۵	۰/۳۵۳	شبکه	موفقیت تحصیلی
-۲/۰۶ (۰/۰۴)	۰/۱۱۰	۰/۰۱۹	۰/۹۷۸	۰/۱۳۴	۰/۳۶۶	شادکامی	

خلاصه‌ی اطلاعات مربوط به ضریب تعیین و نسبت‌های حاصل از تحلیل رگرسیون چند متغیری پیشرفت تحصیلی، روی ابعاد اعتماد و شبکه‌ها و شادکامی، در جدول ۴ نشان داده شده‌اند. نتایج نشان می‌دهد که ابعاد اعتماد در شبکه‌ها و شادکامی به عنوان قوی‌ترین پیش‌بینی کننده‌ها، ۱۳ درصد واریانس پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را تبیین می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج نشان داد که سرمایه‌ی اجتماعی و ابعاد آن با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر رابطه‌ی مثبت معنی‌داری دارد. به عبارت دیگر، با افزایش سرمایه‌ی اجتماعی و ابعاد آن، پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر نیز افزایش می‌یابد. این نتایج با یافته‌های پژوهشی، بیولیو و همکاران (۲۰۰۱)، سان (۱۹۹۹) و روزن‌بام و روچفورد (۲۰۰۸) همخوانی دارد. در این پژوهش‌ها نتیجه‌گیری شده است که سرمایه‌ی اجتماعی بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر مثبت دارد. اما این نتیجه با

یافته نری و ویلی (۲۰۰۸) همسویی ندارد. هر چند که در این پژوهش تغییرپذیری زیادی در میزان سرمایه‌ی اجتماعی دانش‌آموزان وجود داشت، اما بین سرمایه‌ی اجتماعی و عملکرد تحصیلی رابطه‌ی معنی‌داری به‌دست نیامد.

همچنین نتایج نشان داد که شادکامی با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه‌ی مثبت معنی‌داری دارد. به عبارت دیگر، با افزایش شادکامی، پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر نیز افزایش می‌یابد. این نتایج با یافته‌های پژوهشی تل ول و همکاران (۲۰۰۷) و شکرانه و کجیاف (۱۳۸۷) همخوانی دارد. توانمندی دانش‌آموزان از جمله شادکامی، خلق مثبت و رضایت از خویشتن برای تعدیل درماندگی‌ها و کاهش استرس‌ها سبب می‌شود که موفقیت تحصیلی آنها تحت تأثیر قرار گیرد. به عبارت دیگر، شادکامی در افراد باعث کارایی، امید، قدرت تفکر و پیشرفت تحصیلی بیشتر نشده و با کیفیت زندگی بیشتر همراه بوده است. برعکس، افسردگی از قدرت استدلال و کارایی می‌کاهد.

نتایج نیز نشان داد که دو مؤلفه سرمایه اجتماعی (اعتماد و شبکه روابط اجتماعی) و شادکامی به عنوان بهترین پیش‌بینی‌کننده‌های پیشرفت تحصیلی هستند. به این معنی که افزایش سطوح این دو بعد سرمایه اجتماعی و شادکامی، پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر را افزایش می‌دهد و این متغیرها ۱۳ درصد از واریانس پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دختر را تبیین کردند. این نتیجه نشان می‌دهد که احتمالاً حدود ۸۷ درصد واریانس باقی‌مانده از راه متغیرهای روان‌شناختی، اجتماعی و غیره تبیین می‌شود. همچنین با توجه به عدم وجود یافته‌های متناظر در پیشینه، از این یافته می‌توان استنباط کرد که سرمایه‌ی اجتماعی و شادکامی تأثیرشان بر پیشرفت تحصیلی خیلی قابل ملاحظه نبوده است. لذا برای روش شدن این نکته لازم است که تحقیقات بیشتری در این زمینه انجام گیرد.

نتایج نیز نشان داد که سرمایه اجتماعی و ابعاد آن با شادکامی رابطه‌ی مثبت معنی‌داری دارد. به عبارت دیگر، با افزایش سرمایه‌ی اجتماعی و ابعاد آن، شادکامی دانش‌آموزان دختر نیز افزایش می‌یابد. نتایج به‌دست آمده با یافته‌های وینسترا (۲۰۰۰)، کاستانزاو همکاران (۲۰۰۷)، و پادتاوی

(۲۰۰۸) همسویی دارد. در این پژوهش‌ها نتیجه‌گیری شده است که سرمایه‌ی اجتماعی، میزان شادکامی و بهزیستی را در دانش‌آموزان افزایش می‌دهد. همچنین نتایج این پژوهش در راستای پژوهش‌های یاماوکا (۲۰۰۸) و لینداستروم (۲۰۰۸) است. این محققان نتیجه‌گیری کرده‌اند که سرمایه اجتماعی زمینه رضایت از زندگی و بهداشت روانی دانش‌آموزان را فراهم می‌سازد. در این پژوهش‌ها سرمایه اجتماعی مهم‌ترین پیش‌بینی‌کننده شادکامی و سلامت روانی ذکر شده است. به طور کلی نتایج این پژوهش حاکی است که افراد دارای سرمایه‌ی اجتماعی و شادکامی سطوح بالاتری از پیشرفت تحصیلی را نشان می‌دهند. در مجموع سرمایه اجتماعی و شادکامی پیامدهای مثبت، بهزیستی روان‌شناختی و اجتماعی را در فرد افزایش داده و در نتیجه پیشرفت تحصیلی افزایش می‌یابد. نمونه‌ی مختص به دانش‌آموزان دختر از محدودیت‌های این پژوهش بود، بنابراین تعمیم‌پذیری نتایج بایستی با احتیاط صورت گیرد. توجه به ابعاد سرمایه‌ی اجتماعی و شادکامی در دانش‌آموزان از پیشنهادات این پژوهش است.

منابع

- حقیقی، جمال؛ خوش کنش، ابوالقاسم و شکرکن، حسین (۱۳۸۵). رابطه‌ی الگوی پنج‌عاملی شخصیت با احساس شادکامی دانشجویان. *مجله‌ی روان‌شناسی و علوم تربیتی دانشگاه شهید چمران*، ۱۳(۳)، ۱-۳.
- شکرانه، الهام و کجباف، محمدباقر (۱۳۸۷). مقایسه‌ی میزان شادکامی دانشجویان خوابگاه و غیر خوابگاه و ارتباط آن با پیشرفت تحصیلی. *مجموعه مقالات چهارمین سمینار سراسری بهداشت روانی دانشجویان*.
- مهرابی، محمد و مهرابی، حسین علی (۱۳۸۷). تعیین نقش مؤلفه‌های سرمایه‌ی اجتماعی در سلامت روانی دانشجویان. *مجموعه مقالات چهارمین سمینار سراسری بهداشت روانی دانشجویان*.
- Annen, K. (2003). Social capital, inclusive networks, and economic performance. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 50, 449-463.
- Beaulieu, L. J., Israel, G. D., Hartless, G. & Dyk, P. (2001). For whom does the school bell toll?: Multi-contextual presence of social capital and student educational achievement. *Journal of Socio-Economics*, 30(2), 121-127.
- Bourdieu, P. (1985). *The forms of capital in Handbook of theory and research for the sociology of education*. Ed. JG. Richardson, Newyork: Greanwood.

- Colman, J.(1998). Social capital in the creation of human capital. *American of Sociology*, 94, 95-120.
- Costanza, R., Fisherm B. & Saleem, A.(2007). Quality of life: An approach integrating opportunities, human needs, and subjective well-being. *Ecological Economics*, 61(2-3), 267-276.
- Hills, P., & Argyle, M. (2001). Hapiness, introversion-extroversion and happy introverts. *Personality and Individual Differences*, 30, 595-608.
- Hills, P. & Argyle, M. (2002). The Oxford Hapiness Questionnaire. *Personality and Individual Differences*, 33(7), 1073-1082.
- Lindström, M. (2008). Social capital, anticipated ethnic discrimination and self-reported psychological health: A population-based study. *Social Science & Medicine*, 66(1), 1-13.
- Nattavudh, K. (2008). Putting a price tag on friends, relatives, and neighbours: Using surveys of life satisfaction to value social relationships. *Journal of Socio-economics*, 37 (4), 1459-1480.
- Neri, F. & Ville, S. (2007). Social capital renewal and the academic performance of international students in Australia. *Journal of Socio-Economics*, 37(4), 1515-1538.
- Powdthavee, N. (2008). Putting a price tag on friends, relatives, and neighbours: Using surveys of life satisfaction to value social relationships. *Journal of Socio-Economics*, 37(4), 1459-1480.
- Putnam, R.(2000). *Bowling Alone: The Collaps and Revival of American Community*, Simon and Schuster, New York.
- Portes, A.(1998). Social capital: its origins and applications in modern sociology. *Annual Review of Sociology*, 24, 1-24.
- Rosenbaum, E. & Rochford, J. A. (2008). Generational patterns in academic performance: The variable effects of attitudes and social capital. *Social Science Research*, 37(1), 350-372.
- Rutten, R. & Boekema, F.(2007). Regional social capital: Embeddedness, innovation networks and regional economic development. *Technological Forecasting & Social Change*, 74,1834–1846.
- Sun, Y.(1999). The Contextual Effects of Community Social Capital on Academic Performance. *Social Science Research*, 28(4), 403-426.
- Thelwell, R.C., Lane, A.M., & Weston, N.W.(2007). Mood states, self-set goals, self-efficacy and performance in academic examinations. *Personality and Individual Differences*, 42(3), 573-583.
- Veenstra, G.(2000). Social capital, SES and health: an individual-level analysis. *Social Science & Medicine*, 50(5), 619-629.
- Westwood, M., & Barker, M.(1990). Academic achievement and social capital among international students: a comparison groups study of the peer-pairing program. *International Journal of Cultural Relationa*, 14, 251-263.
- Yamaoka, K. (2008). Social capital and health and well-being in East Asia: A population-based study. *Social Science & Medicine*, 66(4), 885-899.

A survey of the relationship between social capital and happiness and academic achievement in female students

A. Kiamarsi¹ & S. Momeni²

Abstract

The present study surveys the relationship between social capital and happiness and academic achievement in female high school students in Ardabil city. The research sample consisted of 405 subjects who were randomly selected from among the female students. To collect the data, Social Capital Scale, Happiness Scale and Academic File were used. The results of Pearson correlation showed that social capital ($r=0.33$) and happiness ($r=0.15$) have a significant effect on academic achievement ($P<0.05$). The result of multiple regression showed that social capital and happiness explained 13 percent of variance in academic achievement. The results indicated that high levels of social capital and happiness increase academic achievement in female students.

Keywords: social capital, happiness, academic achievement

---

1 . Corresponding Author: The member of scientific board of psychology, Islamic Azad University (Ardabil Branch)

2 . Ph. D Student